

Uchwała Nr 118/2011
Rady Gminy Zagnańsk
z dnia 30 listopada 2011 r.

w sprawie: Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie
Zagnańsk na lata 2011 – 2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r.o samorządzie gminnym (t.j. z 2001r., Nr 142, poz 1591 z późn.zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zagnańsk na lata 2011 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

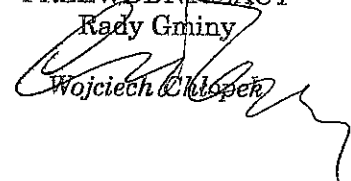
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zagnańsk.

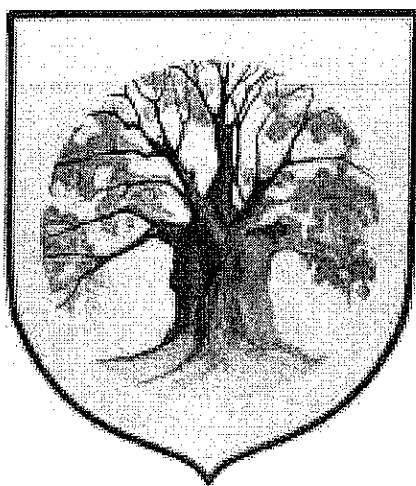
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy


Wojciech Chłopek

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE ZAGNAŃSK
NA LATA 2011 - 2020**



Zagnańsk, 2011

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Wojciech Chłopek

Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
w Gminie Zagnańsk
na lata 2011 – 2020

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	4
2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie	4
2.2. Rodzaje i typy przemocy	5
2.3. Fazy cyklu przemocy	6
2.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej	7
2.5. Skutki przemocy w rodzinie	8
2.6. Prawo wobec problemu przemocy w rodzinie	9
2.7. Interwencja kryzysowa jako model pracy	10
3. Część diagnostyczna	13
3.1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie kraju gminy Zagnańsk	13
3.2. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemu przemocy domowej	20
3.3. Analiza SWOT	20
3.4. Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy	24
4. Wdrażanie Programu	26
4.1. Cele Programu Przeciwdziałania Przemocy	26
4.2. Uwarunkowania realizacji Programu	26
4.3. Harmonogram realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	27
4.4. Przewidywane efekty realizacji Programu	35
4.5. Monitoring realizacji Programu	35
4.6. Środki finansowe na realizację Programu	35

1. Wstęp

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami) nakłada na samorządy gmin w tym obszarze następujące zadania:

- 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagnańsk na lata 2011 – 2020”, przyjęta Uchwałą Nr 58/2011 Rady Gminy Zagnańsk z dnia 13 czerwca 2011r. identyfikuje przemoc domową jako ważny problem społeczny gminy Zagnańsk, choć pod względem statystycznym nadal marginalny, wymagający podjęcia stosownych działań wyprzedzających poprzez przeciwdziałanie.

Okres na jaki przyjmuje się Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Zagnańsk odpowiada okresowi na jaki została przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagnańsk tj. 2011 – 2020. Dokumenty są spójne ze sobą zarówno w swych założeniach jak i okresie realizacji.

Nadrzędnym celem *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zagnańsk na lata 2011 – 2020* jest ograniczenie na terenie gminy Zagnańsk skali problemu, jakim jest przemoc domowa. Cele szczegółowe, jakie będą bezpośrednio osiągane, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Program został opracowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w konsultacji z przedstawicielami samorządu gminnego, w tym Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Pomocy Społecznej i Zdrowia Rady Gminy Zagnańsk, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji, a także organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Zagnańsk. W części opisowej Programu Przeciwdziałania Przemocy zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, istotne dla jego właściwego zrozumienia oraz planowania działań w zakresie profilaktyki i działań naprawczych w obszarze przemocy w rodzinie.

W części diagnostycznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie kraju i gminy Zagnańsk – w oparciu o dane pozyskane z Komendy Głównej Policji, Komisariatu Policji w Zagnańsku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagnańsku a także będące w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagnańsku.

Przedstawiono również zasoby instytucjonalne i kadrowe, oraz potrzeby w obszarze szeroko zakrojonej pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc. Powyższe dane

posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT, w oparciu o którą wyznaczono cele oraz opracowano harmonogram realizacji Programu. Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Zagnańsk i będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oczekuje się, że przyczyni się on do stworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Zagnańsk.

„W domu powinniśmy czuć się bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, w której chronią się przed stresem życia. Jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doznają cierpień fizycznych i emocjonalnych..”

Sharon D. Herzberger „Przemoc domowa”

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy się ona nam najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. Przemoc w rodzinie, zwana także potocznie przemocą domową, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*. Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich znamion przemocy, nie mieści się w niej bowiem przemoc ekonomiczna. Jak podaje Jerzy Mellibruda¹, na przemoc w rodzinie można spojrzeć

¹ J. Mellibruda, *Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie*, (w:) *Przewodnik do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Warszawa 2005. s. 9

z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Najczęściej stosowany art. 207 Kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat. Z kolei moralne ujęcie zjawiska przemocy w rodzinie pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie drugiego, słabszego człowieka i jako takie jest złem moralnym. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania. Psychologiczna perspektywa przemocy domowej zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą a ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy. W ujęciu socjologicznym ukazane są czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań
- jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest procesem, gdyż nie pojawia się zniemacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- dominacji i uległości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

2.2. Rodzaje i typy przemocy

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

Przemoc fizyczna – nazywana również *gorącą*, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in.: popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).

Przemoc psychiczna – nazywana również *zimną*, to umyślne agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in.: wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

Przemoc ekonomiczna – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadząc do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

Przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (np. sprawca stosuje przemoc grozi użyciem przemocy, żeby zmusić ofiarę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).

Zaniedbanie – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni.

Ponadto szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić:

- typ przemocy, w której sprawcami są dorośli, tj. *przemoc wobec partnerki/a, przemoc wobec dziecka,*
- typ przemocy, w której sprawcami są dzieci, tj. *przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa, przemoc wobec rówieśników*
- typ przemocy, w której sprawcami mogą być dorośli i dzieci, tj. *przemoc wobec osób w podeszłym wieku.*

2.3. Fazy cyklu przemocy

Aby moc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc a ofiarą.

Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktylizacji osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

1) *faza narastającego napięcia* – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,

2) *faza ostrej, gwałtownej przemocy* – to druga faza; w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),

3) *faza „miodowego miesiąca”* – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. **Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.**

2.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy i mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

Z punktu widzenia problemu przemocy w rodzinie za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

1. **usprawiedliwiające przemoc** – np.: „osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „przemoc jest wtedy gdy są ślady na ciele”, „przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”, „przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”, „to był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”,

2. **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** – np.: „sama sobie winna”, „jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył”, „widziały gały co brały”, „ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”, „gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”, „kobieta odpowiada za ognisko domowe”, „gdyby chciała naprawdę coś zmienić, to już dawno by to zrobiła”,

3. **przekonania izolujące ofiary** – np.: „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”, „nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”, „nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”, „nie można zmienić swojego przeznaczenia”.

Wiedza naukowa, badania i doświadczenie specjalistów obalają stereotypy i dowodzą, iż:

- przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych osób
- przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego, zdarza się, że lepiej wykształceni sprawcy stosują często wyszukane formy przemocy;
- nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy w rodzinie, przemoc ma *wiele twarzy* – to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie,
- nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie, niezależnie od tego, co zrobił lub powiedział, nie wolno poniżać, bić innych ani się nad nimi znęcać,
- przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo, a nie sprawa rodzinna
- ofiary przemocy nie chcą być źle traktowane przez swoich bliskich, starają się bronić siebie i innych zagrożonych przemocą członków rodziny, chcą przerwać przemoc, ale pozostając w osamotnieniu, często nie potrafią tego zrobić – będąc w opresji działają często nieracjonalnie, co prowadzi do nasilenia przemocy,
- przemoc domowa niemal nigdy nie jest wyjątkowym, pojedynczym wydarzeniem, ma tendencję do powtarzania się, niezatrzymana eskaluje i przybiera na sile,

- nikt nie lubi być poniżanym i bitym, osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia; tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc,
- nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za działania dokonywane pod jego wpływem, alkohol może nasilać przemoc i ułatwia jej stosowanie, stanem nietrzeźwości sprawcy próbują usprawiedliwić fakt znęcania się nad członkami rodziny,
- przemoc jest dążeniem do przejęcia pełnej władzy i kontroli nad innymi osobami, nie ma żadnych danych wskazujących na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy przemocą a chorobą psychiczną,
- przemoc jest poważnym problemem, który niszczy nie tylko osobę, która jej doświadcza, ale też innych członków rodziny narażonych na uczestniczenie w aktach przemocy, dlatego nie można ukrywać przemocy i pozostawać biernym
- przemoc w rodzinie nie jest nikomu przeznaczona, doznawanie przemocy przez lata nie oznacza, że tak musi być i że trzeba się z tym pogodzić.

2.5. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

2.5.1 Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (bole głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

2.5.2. Konsekwencje doświadczanie przemocy przez dzieci, które mogą wystąpić:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- maltretowanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja,

samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm),

- wykorzystywanie seksualne prowadzi do wysokiego poziomu agresji, poczucia osamotnienia, myśli samobójczych, zaburzeń snu, nadpobudliwości, agresji.

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.). Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety.

2.5.3 Społeczne konsekwencje doświadczania przemocy

- przemoc domowa jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu,

- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

2.6. Prawo wobec problemu przemocy w rodzinie

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego materialnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest **art. 207 Kodeksu Karnego – przestępstwo znęcania**. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną.

Znęcanie jest kategorią zbiorczą – może obejmować szereg zachowań, które rozpatrywane osobno, będą stanowić inne przestępstwa np. uszkodzenie ciała, groźby karalne. Aby przyjąć, że doszło do znęcania w rozumieniu prawa karnego, konieczny jest jakiś czas jego trwania, ale wyjątkowo, gdy przemoc ma charakter szczególnie dotkliwy lub intensywny, można ją zakwalifikować jako znęcanie, nawet jeżeli trwa bardzo krótko, np. jeden dzień. Jeśli zachowanie będące przemocą, nie zostanie uznane za znęcanie się, np. z uwagi na brak długotrwałości, może być ścigane osobno, jako inne przestępstwo. Nie ma przestępstwa znęcania, gdy dwie osoby znęcają się wzajemnie nad sobą. Obok znęcania w rodzinie dochodzi także do innych ściganych prawem przestępstw takich jak m.in.:

- uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.) i naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- pozostawianie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 §2 k.k.),
- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 §1 k.k.),
- zgwałcenie (art. 197 k.k.) oraz nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.),
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania czy wykonania innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.),

- rozpijanie małoletniego w drodze dostarczenia napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.),
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym (art. 210 k.k.),
- zniewaga (art. 216 § 1 k.k.),
- kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 279 k.k.),
- przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.).

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, dotyczące m.in.:

- warunków zniesienia przez sąd wspólności majątkowej (art. 52).
- warunków orzekania separacji i rozwodu (art. 56, art. 611 – art. 656).
- rozstrzygnięcia władzy rodzicielskiej, obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka w przypadku rozwodu (art. 58 § 1).
- sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2).
- warunków dokonywania podziału wspólnego majątku (art. 58 § 3).
- obowiązku rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 133).

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratora (art. 12).

Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

2.7. Interwencja kryzysowa jako model pracy

Doświadczanie przemocy jest jedną z wielu sytuacji kryzysowych. Kryzys jest wynikiem stresu i napięcia w życiu człowieka. Kryzys jako pojęcie jest bardzo często używany w języku potocznym na określenie sytuacji, w których coś w naszym życiu ulega gwałtownej zmianie i czemu towarzyszą negatywne emocje.

Definicje słownikowe słowa „kryzys” traktują go jako:

- punkt zwrotny na lepsze lub gorsze,
- trudność lub przeszkodę w osiąganiu celów życiowych,
- stan dezorganizacji, w którym zawodzą zwyczajowe sposoby zachowań i dokonywania wyborów,
- głębokie zaburzenie cyklu życiowego wymagające sięgania po dodatkowe zasoby środowiskowe lub uruchomienia zasobów własnych.

Podsumowując, kryzys jest reakcją jednostki na wydarzenie, sytuację subiektywnie postrzegając paraliżującą zwyczajowe sposoby radzenia sobie, powodującą poważne zaburzenia afektywne, behawioralne i poznawcze, wymagającą sięgnięcia po zasoby zewnętrzne lub uruchomienia zasobów

osobistych. Szczególnym obciążeniem dla równowagi psychicznej jest duża liczba wydarzeń krytycznych, zagęszczenie w czasie oraz ich negatywna ocena.

Tabela Nr 1: Rodzaje sytuacji kryzysowych:

Kryzysy przemiany (rozwojowe, normatywne)
- są nieodłączną częścią naszego życia i dotyczą nas wszystkich, - są spodziewane, pożądane, - towarzyszy im napięcie emocjonalne związane ze zmianami i podejmowaniem nowych ról i zadań, - przykłady: awans, zmiana pracy, urodzenie dziecka, ukończenie szkoły, itp.
Kryzysy sytuacyjne (traumatyczne, losowe)
- związane są z pojawieniem się nagłych, zewnętrznych, niespodziewanych i silnie urazowych wydarzeń, - zagrażają poczuciu bezpieczeństwa, czasem zdrowiu i życiu człowieka, - przykład: śmierć najbliższej osoby, katastrofa, powzięcie wiadomości o groźnej chorobie, gwałt, zdrada małżeńska, przemoc itp.
Kryzysy chroniczne
- dochodzi do nich kiedy zamiast rozwiązania kryzysu przemiany osoba wycofała się i zastosowała patologiczne wzorce zachowań, - cechy osób w fazie kryzysu chronicznego: bierność, apatia, bezradność, brak motywacji do zmiany, wycofywanie się z relacji, itp.

Kryzys rozwija się w wyraźnych stadiach:

- występuje sytuacja krytyczna, w której decyduje się, czy normalne mechanizmy radzenia sobie z trudnościami wystarczą;
- narastające napięcie i dezorganizacja towarzyszące tej sytuacji przekraczają zdolność dotkniętej nią osoby do radzenia sobie z trudnościami;
- wybrnięcie z sytuacji wymaga sięgnięcia po dodatkowe zasoby (takie, jak fachowe poradnictwo);
- konieczne może się okazać skierowanie do specjalisty, który pomoże w usunięciu poważnego zaburzenia osobowości.

Kryzys jest zatem odczuwaniem lub doświadczaniem wydarzenia bądź sytuacji jako trudności nie do zniesienia, wyczerpującej zasoby wytrzymałości i naruszającej mechanizmy radzenia sobie z trudnościami. U osoby będącej w kryzysie, która nie otrzyma stosownego wsparcia, mogą wystąpić poważne zaburzenia afektywne, behawioralne i poznawcze.

Próbą szybkiego poradzenia sobie z aktualnym problemem jest *interwencja kryzysowa (inaczej zwana przeciwdziałaniem kryzysowi)*.

Interwencję kryzysową rozumiemy jako metodę systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę w kryzysie, dostarczającą wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, materialno-bytowej, prawnej, społecznej, medycznej, informacyjnej i innej.

Celem interwencji kryzysowej jest spowodowanie odzyskania, przez osobę w kryzysie, zdolności jego samodzielnego pokonania (złagodzenie objawów reakcji kryzysowej, przywrócenie równowagi psychicznej, zapobieżenie przejściu ostrego kryzysu w stan chroniczny, przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie).

Definicja interwencji kryzysowej zawarta w art. 47 ustawy o pomocy społecznej mówi, iż jest to „zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest „przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej”.

Ww. definicja została rozszerzona przez zapisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która również poszerzyła formy wsparcia składające się na interwencję kryzysową o natychmiastową pomoc psychologiczną oraz schronienie do 3 miesięcy.

Formy wsparcia wprowadzone przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- 1) natychmiastowa specjalistyczna pomoc psychologiczna
- 2) poradnictwo socjalne i poradnictwo prawne
- 3) w uzasadnionych przypadkach schronienie do 3 miesięcy

Interwencja kryzysowa jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej (art. 36 lit. h), skierowanym do wszystkich osób i rodzin, bez względu na posiadany przez nich dochód i nie wymagającym wydania decyzji administracyjnej (art. 106 ust 2 ustawy o pomocy społecznej).

Cele interwencji kryzysowej to:

- złagodzenie objawów reakcji kryzysowej,
- przywrócenie równowagi psychicznej,
- zapobieganie przejściu ostrego kryzysu w stan chroniczny,
- przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie.

Charakterystyczne dla interwencji kryzysowej jest:

- udzielanie pomocy jak najszybciej po wydarzeniu kryzysowym,
- intensywność kontaktów,
- elastyczność oddziaływań,
- mobilizowanie naturalnego systemu wsparcia,
- kompleksowa odpowiedź na potrzeby osoby w kryzysie.

Zadaniem osób i instytucji zajmujących się interwencją kryzysową jest możliwie jak najszybsze opanowanie kryzysu, a nie rozwiązanie problemów powstałych przed sytuacją kryzysową. Po zastosowaniu interwencji kryzysowej można zaproponować również inne formy interwencji, np. poradnictwo kryzysowe, psychoterapię, terapię krótkoterminową lub długoterminową.

3. Część diagnostyczna

3.1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce i na terenie Gminy Zagnańsk

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2009 r. przez CBOS: *Przemoc i konflikty w domu. Komunikat z badań*² wynika, że:

- a) 37% społeczeństwa zna osobę, która doznaje przemocy domowej,
- b) 9% ludzi twierdzi, iż przynajmniej raz zostało uderzonych przez współmałżonka / partnera podczas kłótni. Około połowy tych osób co najmniej kilkakrotnie padła ofiarą agresji,
- c) 10% Polaków, którzy są, bądź byli w stałym związku przyznaje, że uderzyło męża / żonę, partnerka /partnerkę.

Ponadto badania te ukazują, iż:

- a) 10% badanych pozostających w stałym związku doświadcza agresji werbalnej, wyzwisk, krzyków, w tym 5% - często,
- b) 6% osób jest narażonych na kpiny, poniżanie,
- c) 7% osób żyjących w stałych związkach ma ograniczony kontakt z innymi ludźmi przez partnera,
- d) 4% osób doświadcza ze strony partnera gróźb, szantażu,
- e) 4% badanych twierdzi, że czasem są popychane, szarpane.

W Polsce najczęściej popełnianym przestępstwem jest znęcanie się nad członkiem rodziny – art. 207 k.k. Pod względem zgłaszanych przestępstw organom ścigania znajduje się ono na trzecim miejscu.

Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Zagnańsk. Należy jednakże zaznaczyć, iż przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Jak podaje CBOS, szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive, uważają, że „nie należy publicznie prać brudów”, itp. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniana. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc.

² Centrum Badania Opinii Publicznej, *Przemoc i konflikty w domu. Komunikat z badań, Warszawa 2009, s. 3-10*

Tabela Nr 2 Liczba przeprowadzonych interwencji Policji

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Interwencje domowe ogółem	608 751	620 662	718 819	658 651	573 834	586 062
w tym dotyczące przemocy w rodzinie	96 773	96 099	81 403	86 455	81 415	83 488

Źródło: Komenda Główna Policji

Dane, będące w posiadaniu Komendy Głównej Policji, wykazują w 2010 r. 586 062 interwencji przeprowadzonych na terenie całego kraju, z czego 83 488 interwencji dotyczyło przemocy w rodzinie. Liczba ta wzrosła w stosunku do roku 2009 o 2,55%, natomiast zmalała o 15,11 % w zestawieniu z danymi za 2006 r. (96 099 interwencji związanych z przemocą domową).

Statystyki KG Policji pokazują również spadek zakładanych Niebieskich Kart w Polsce. W 2008 r. odnotowano bowiem 139 787 osób, którym założono Niebieską Kartę i był to wzrost o 6,5% w stosunku do roku 2007 wynoszący (130 682 osób), a w 2009 i 2010 nastąpił spadek liczby sporządzanych Niebieskich Kart o około 3%.

Tabela Nr 3. Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury**"Niebieskiej Karty"**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	156.788	157.854	130.682	139.747	132.796	134.866
w tym: kobiety	91.374	91.032	76.162	81.985	79.811	82.102
w tym: mężczyźni	10.387	10.313	8.556	10.664	11.728	12.651
dzieci do lat 13	37.227	38.233	31.001	31.699	27.502	26.802
małoletni od 13 do 18 lat	17.800	18.276	14.963	15.399	13.755	13.311

Źródło: Komenda Główna Policji

Tabela Nr 4. Liczba sprawców przemocy domowej

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568	81.472	83.390
w tym: kobiety	4.153	4.074	3.632	3.942	3.926	3.981
w tym: mężczyźni	92.776	92.526	77.937	82.425	77.326	79.204
nieletni	213	175	170	201	220	205

Źródło: Komenda Główna Policji

Tabela Nr 5 Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	74.633	74.772	63.303	61.991	54.201	54.030
- kobiety	2.255	2.126	2.073	1.949	1.769	1.694
- mężczyźni	72.315	72.588	61.085	59.987	53.379	52.297
- nieletni	63	58	145	55	53	39
W tym: przewieziono do Izb Wyrzeźwień	19.521	18.536	15.875	15.434	13.062	12.789
- kobiety	657	630	481	476	482	496
- mężczyźni	18.848	17.889	15.405	14.951	12.569	12.284
- nieletni	16	17	7	7	11	9
W tym: przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wyrzeźwienia	21.162	23.624	20.769	22.502	22.806	23.846
- kobiety	423	465	452	527	584	573
- mężczyźni	20.726	23.148	20.299	21.958	22.202	23.359
- nieletni	13	11	18	17	20	19

Tabela Nr 6 Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do różnego rodzaju instytucji i organizacji

Miejsce kierowania informacji	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ośrodki pomocy społecznej	19.973	27.249	27.370	37.172	39.269	44.067
gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	21.789	26.237	24.624	27.837	26.426	27.616
placówki służby zdrowia	724	743	737	885	913	175
placówki szkolno-wychowawcze	806	915	846	919	-	-
organizacje pozarządowe	2.227	3.341	4.311	5.800	7.637	11.725
inne	11.646	16.250	17.033	23.524	27.331	26.289
RAZEM	57.165	74.735	74.921	96.137	101.576	109.872

Źródło: Komenda Główna Policji

Natomiast ze statystyk Komisariatu Policji w Zagnańsku wynika, iż w 2009 r. i w 2010r. w interwencjach domowych w 4 przypadkach została przeprowadzona procedura „Niebieskich Kart”, mająca za zadanie przeciwdziałanie i wykrywanie przestępstw związanych z przemocą domową.

Tabela Nr 7. Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury „Niebieskiej Karty” w Gminie Zagnańsk

	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	4	4
w tym: kobiety	b.d.	b.d.	b.d.	4	3
w tym: mężczyźni	b.d.	b.d.	b.d.	0	1
dzieci do lat 13	b.d.	b.d.	b.d.	0	0
małoletni od 13 do 18 lat	b.d.	b.d.	b.d.	0	0

* b.d. – brak danych

Źródło: Komisariat Policji w Zagnańsku

Dane za 2009 i 2010 rok Komisariatu Policji w Zagnańsku wykazują, że spośród osób doświadczających przemocy w rodzinie w tym okresie, przeważającą grupę stanowiły kobiety.

Tabela Nr 8 Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej w latach 2006 – 2010 w Gminie Zagnańsk

	Mężczyźni		Kobiety	
	Izba Wyrzeźwień	Inna forma	Izba Wyrzeźwień	Inna forma
2006	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2007	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2008	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2009	2	0	0	0
2010	0	3	0	0

Źródło: Komisariat Policji w Zagnańsku

Jak pokazuje powyższa tabela 2 sprawców, którzy jednocześnie byli pod wpływem alkoholu zostali umieszczeni w Izbie Wyrzeźwień, natomiast wobec 3 osób zastosowano inną formę.

Zgodnie z danymi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagnańsku, w każdym przypadku stwierdzenia choroby alkoholowej występuje przemoc w rodzinie spowodowana nadużywaniem alkoholu przez sprawcę.

Tabela Nr 9 Wnioski skierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o przymusowe leczenie odwykowe.

	Lata	2006	2007	2008	2009	2010
Sposób załatwienia						
Liczba wniosków ogółem		79	84	75	37	19
w tym:						
Skierowane do Sadu Rodzinnego		23	37	32	17	3
Podjęcie decyzji o dobrowolnym leczeniu		27	24	18	7	6
Wnioski wycofane		4	3	12	4	5
Wnioski zawieszono		5	15	10	2	1
Wnioski w toku		18	3	3	5	4
Wnioski przekazane wg właściwości		2	2	0	2	0

Źródło: GOPS w Zagnańsku

Na terenie gminy Zagnańsk funkcjonuje Punkt Informacyjno - Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych, gdzie rodziny z problemem przemocy oraz alkoholizmu mogą uzyskać wsparcie i skorzystać z pomocy specjalisty – psychoterapeuty uzależnień, z doświadczeniem w pracy w dziedzinie terapii uzależnień oraz pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 10 Liczba konsultacji udzielonych przez punkt informacyjno – konsultacyjny

Lata	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba konsultacji	ok. 200	ok. 180	ok. 100	156	212

Źródło: GOPS w Zagnańsku

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagnańsku oceniają, że najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy GOPS są ubóstwo będące następstwem bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba w tym alkoholizm.

Tabela Nr 11 Powody występowania o pomoc społeczną.

<i>Powód trudnej sytuacji życiowej</i>	<i>Liczba rodzin korzystających z pomocy</i>				
Lata	2006	2007	2008	2009	2010
Ubóstwo	512	519	446	272	294
Bezrobocie	178	193	158	237	257
Niepełnosprawność	78	117	132	122	116
Alkoholizm	80	84	84	15	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (rodziny niepełne i wielodzietne)	64	58	60	72	81
Długotrwała choroba	84	162	122	193	201
Sytuacja kryzysowa	0	0	24	0	1
Przemoc w rodzinie	0	3	0	0	0
Wydarzenie losowe	6	3	2	0	5
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	2	4	0

Bezdomność	1	1	1	2	4
------------	---	---	---	---	---

Źródło: GOPS w Zagnańsku

Sprawozdania opracowywane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagnańsku w niewielkim stopniu ujawniają fakt występowania problemu przemocy wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej, co przedstawia powyższa tabela.

Należy jednakże zaznaczyć, iż według rozeznania przeprowadzonego przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagnańsku, przypadków związanych z występowaniem przemocy domowej jest znacznie więcej, przy czym brak jest ich dostatecznego udokumentowania w postaci wypełnionego formularza wywiadu „Niebieska Karta – Pomoc społeczna”, z uwagi m.in. na brak zgody ze strony osób będących pod opieką Ośrodka na jej wypełnienie.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje szereg działań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w tym prowadzi pracę socjalną z ofiarami przemocy oraz ich rodzinami. Wszystkie rodziny, w których pracownik socjalny diagnozując rodzinę ocenia, że zachowania i sytuacje w rodzinie wskazują na możliwość stosowania przemocy, oprócz pomocy finansowej deklaruje i informuje o możliwościach zapobiegania takiemu zjawisku.

Zarządzeniem Nr 13/2011 Wójta Gminy Zagnańsk z dnia 17 lutego 2011r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny celem prowadzenia zintegrowanych działań służb, instytucji i podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Zagnańsk.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, z udziałem przedstawicieli szkoły, pomocy społecznej, służby zdrowia, sądu i policji będą miały na celu wypracowanie planów pomocy rodzinom, w których występuje przemoc.

Pracownicy socjalni w przypadku rodzin doświadczających przemocy domowej współpracują z kuratorem i Sądem Rejonowym w Kielcach. Informują Sąd i Policję o sytuacjach, w których występuje podejrzenie stosowania przemocy i zaniedbań opiekuńczo - wychowawczych.

Podejmowano również wspólne z Policją interwencje w miejscu zamieszkania rodzin uwikłanych w przemoc.

Informacje przekazywane przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej i Komisariatu Policji w Zagnańsku świadczą o małej zarejestrowanej skali zjawiska przemocy w rodzinie. Jednakże nie może to być obiektywnym miernikiem potrzeby zwiększenia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz współdziałania pracowników różnych grup zawodowych (policja, służba zdrowia, szkoła, pomoc społeczna, sąd, organizacje pozarządowe, itp.) w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należy podejmować działania zapobiegawcze i wspierające rodzinę, które uchronią osoby uwikłane w problemy przed przemocą.

Niestety nadal wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych, głównie z powodu strachu, wstydu, braku wiary w skuteczność prawa i obowiązujących procedur, braku sprawnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, jak również nie zawsze prawidłowego funkcjonowania instytucji odpowiedzialnych za ściganie i karanie (policja, sądy, prokuratura), Statystyki dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie nie przedstawiają

całego obrazu problemu społecznego, zarówno w Polsce, jak i na terenie gminy Zagnańsk.

Zatem dotychczasowe działania podejmowane wobec rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej są niewystarczające. Konieczne jest zwiększenie zakresu działań i pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia dla osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej oraz podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawców przemocy. Niezmiernie istotna jest interdyscyplinarna współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Niniejszy Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu zwiększenie zakresu pomocy i podniesienie skuteczności działań na rzecz rodzin z problemem przemocy domowej.

3.2. Zasoby umożliwiające realizację Programu oraz budowę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ZASOBY INSTYTUCJONALNE:

1. Punktu Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Parafii w Zagnańsku i Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zagnańsku.
2. 8 szkół w tym 4 gimnazja, w których pracują pedagodzy szkolni
3. 3 przedszkola
4. 2 Zakłady Opieki Zdrowotnej w tym 1 prywatny i 1 samorządowy.
5. Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji.
6. Biblioteka Gminna z siedzibą w Zagnańsku i w Samsonowie.
7. Świetlice środowiskowe działające na bazie Parafii, Strażnic OSP, Klubów Sportowych, Szkół.
8. Kluby sportowe.
9. Organizacje pozarządowe.

ZASOBY KADROWE:

1. Pracownicy socjalni
2. Pedagogzy szkolni
3. Dyrektorzy szkół i nauczyciele - wychowawcy
4. Policja – Komisariat Policji w Zagnańsku
5. Zespół Interdyscyplinarny
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7. Kuratorzy sądowi
8. Służba zdrowia w tym lekarze i pielęgniarki środowiskowe
9. Przedstawiciele parafii
10. Przedstawiciele organizacji pozarządowych
11. Przedstawiciele samorządu terytorialnego w tym radni i sołtysi

3.3. Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu) **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją.

Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji, na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
 - wywierające negatywny wpływ na organizację i mające oddziaływanie pozytywne.
- Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników.

Zewnętrzne pozytywne – szanse, czyli zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia, uwarunkowania wpływające lub mogące wpływać pozytywnie na realizację celów, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

Zewnętrzne negatywne – zagrożenia, czyli te wszystkie czynniki, które postrzegane są jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub powodzenie jakiejś inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

Wewnętrzne pozytywne – mocne strony, czyli atuty organizacji, jej/ich walory, mające lub mogące mieć wpływ na sytuację społeczną, tworzące podstawy do rozwoju i wprowadzania rozwiązań z obszaru polityki społecznej, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wewnętrzne negatywne – słabe strony, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji; wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na sytuację społeczną, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń z obszaru polityki społecznej.

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego na terenie Gminy Zagnańsk systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • specjalistyczna kadra, • gotowość do współpracy instytucji, • zasób lokalowy z przeznaczeniem na Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy, • znajomość środowiska, • znajomość zagrożeń wynikających z patologii, • współpraca służb (dobre praktyki), • „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zagnańsk na lata 2011 – 2020”, uwzględniająca problem przemocy w rodzinie, • umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego 	<ul style="list-style-type: none"> • niepełna diagnoza w zakresie problemu przemocy domowej • niedostatecznie wypracowane procedury postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz procedur współpracy , • niewystarczający system współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc i monitorowania zjawiska przemocy, • niewystarczający przepływ informacji i właściwej koordynacji działań różnych instytucji na rzecz rodzin

<p>w realizacji zadań z zakresu problematyki przemocy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • mobilność i elastyczność działania kadr jednostek gminnych, • istniejące zaplecze instytucjonalne. 	<p>zagrożonych przemocą domową,</p> <ul style="list-style-type: none"> • słaba współpraca ze szkołami w obszarze profilaktyki uzależnień i zachowań agresywnych • brak wystarczających środków finansowych na zatrudnienie specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc, • brak hostelu dla osób uwikłanych w przemoc, <ul style="list-style-type: none"> • brak hostelu dla osób stosujących przemoc, dającego możliwość odizolowania od ofiar • brak infrastruktury socjalnej gminy – mieszkań chronionych, lokali socjalnych, • brak grupy wsparcia dla ofiar doświadczających przemocy, • nieprawidłowe stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” • brak zaufania ze strony ofiar przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną, • niewystarczająca liczba szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy dla pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, • niewystarczająca wiedza oraz niewystarczające umiejętności potrzebnych do prawidłowego udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz osobom stosującym przemoc, • „zmykanie oczu na symptomy przemocy w rodzinie” i „unikanie” wszczynania procedur przemocowych, • brak wolontariatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze przygotowana i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • wprowadzenie w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia wykonawczego, • zmiany w przepisach prawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost natężenia patologii społecznych, • poczucie bezradności i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów, • negatywne wzorce zachowań społecznych, • istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy,

stwarzające warunki do skutecznego niesienia pomocy osobom i rodzinom w kryzysie,

- zmiany ogólnopolskie w polityce prorodzinnej,
- włączanie się w kampanie przeciw przemocy domowej przedstawicieli władz samorządowych, Kościoła, organizacji pozarządowych itp.
- wzrost świadomości zarówno wśród kadr instytucji, jak i społeczności lokalnej w kwestii działań nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy, w tym przemocy domowej,
- wsparcie merytoryczne Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w obszarze budowy systemu,
- możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej,
- akcje informacyjno-edukacyjne, kampanie medialne ogólnopolskie i gminne, mające na celu zmianę świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przeciwdziałania przemocy,
- włączenie się w propagowanie idei przeciwdziałania przemocy w rodzinie lokalnej prasy,
- wdrażanie w życie programów profilaktycznych, których adresatami są dzieci i młodzież,
- Oferta szkoleniowa dostosowana do potrzeb osób zawodowo i społecznie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy,
- rozwój wolontariatu,
- rozwój organizacji pozarządowych działających w sferze polityki prorodzinnej,
- rozwój infrastruktury odpowiadający zmieniającym się potrzebom społecznym

- problemy alkoholowe członków rodzin,
- „słabe prawo” w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zbyt częste zmiany,
- wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar,
- poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc,
- brak zaplecza zabezpieczającego egzekucję eksmisji sprawców przemocy w rodzinie,
- brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą i brak umiejętności pozyskiwania wsparcia,
- ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy,
- ogólna niechęć do uczestnictwa w procesie pomagania (brak wiary w powodzenie przedsięwzięcia),
- skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej,
- niepełna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie i niewystarczające rozeznanie potrzeb

3.4. Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Zagnańsk.

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje cztery podstawowe obszary działań, które skierowane są do różnych odbiorców.

1) Działania uprzedzające (diagnozujące, informacyjne, edukacyjne):

podejmowane w ramach profilaktyki, ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia oraz zapobieganie przemocy w rodzinie. Kierowane są do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie. Szczególną rolę odgrywają tutaj kampanie medialne przekazujące informacje z zakresu problematyki przemocy w rodzinie.

2) Działania interwencyjne:

tj. opiekuńcze, kierowane do osób doznających przemocy, pouczające i izolujące kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

3) Działania wspierające:

psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne kierowane do ofiar przemocy.

4) Działania korekcyjno-edukacyjne:

kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Zagnańsk na lata 2011 – 2020 w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie lub oddziaływania na sprawców a także podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oparty jest na następujących zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów, policji i sądów, innych środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio i/lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i jej negatywnym następstwom,
- jawności działań podmiotów realizujących zadania programowe z poszanowaniem godności, tak ofiary, jak i sprawcy,
- szczególnej ochrony dzieci, zachowaniem ich prawa do wychowywania się w rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie właściwej opieki i pielęgnacji, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Do realizacji Programu i tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie włącza się jako **realizatorów**:

- władze samorządowe,
- Zespół Intedyscyplinarny,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagnańsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagnańsku,
- Komisariat Policji w Zagnańsku i Posterunek Policji w Bodzentynie,
- Szkoły i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy Zagnańsk,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zagnańsku,
- Gminną Bibliotekę Publiczną,
- świetlice środowiskowe i szkolne,
- placówki ochrony zdrowia,
- prokuraturę i sądy wraz ze służbami kuratorskimi,
- kościoły (parafie),
- organizacje pozarządowe,
- osoby fizyczne i społeczności lokalne poszczególnych sołectw.

Adresaci Programu:

- ofiary przemocy,
- sprawcy przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele władz lokalnych,
- społeczność lokalna gminy Zagnańsk.

4. Wdrażanie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Zagnańsk.

4.1. Cele Programu Przeciwdziałania

Cel główny:

Zmniejszenie rozmiaru przemocy w rodzinach mieszkających na terenie gminy Zagnańsk oraz skutków stosowania przemocy.

Cel główny Programu będzie realizowany poprzez poniższe cele szczegółowe:

- 1) Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.**
- 2) Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup społecznych.**
- 3) Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.**
- 4) Dostosowanie zasobów istniejących na terenie gminy Zagnańsk do systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**
- 5) Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy.**
- 6) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.**
- 7) Zintegrowanie środowisk i skoordynowanie działań lokalnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

4.2. Uwarunkowania realizacji Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Zagnańsk na lata 2011 – 2020 obejmuje różne formy działań profilaktycznych i pomocy świadczonej na rzecz rodzin zagrożonych problemem przemocy, zakładając zintegrowanie i synchronizację zadań samorządu lokalnego z działaniami innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, kościołów, fundacji, stowarzyszeń, rad osiedli i innych, które działają na rzecz rodzin i dzieci.

Cele określone w programie wynikają z przeprowadzonej analizy sytuacji i diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej.

Dostosowanie rozwiązań programowych do faktycznie występujących problemów, z jakimi borykają się rodziny zagrożone kryzysem jest jednym z podstawowych założeń Programu. Dzięki temu jego realizacja w znacznym stopniu zwiększy efektywność działań profilaktycznych oraz wspierających w sytuacjach

problemowych, podejmowanych przez różne podmioty na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom i przywrócenia rodzinie możliwości prawidłowego funkcjonowania.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stała się niezależna, wydolna i zaradna.

4.3. Harmonogram realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Zagnańsk w latach 2011 – 2020.

Program będzie wdrażany we współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzinną, zgodnie z opracowanym szczegółowym harmonogramem działań.

Za realizację programu, koordynację przedsięwzięć na rzecz osób doświadczających przemocy, sygnalizowanie konieczności wprowadzania zmian do przyjętego dokumentu oraz informowanie o problemach w realizacji zadań odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagnańsku.

Harmonogram realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Zagnańsk w latach 2011 – 2020.

Cele szczegółowe	Zadania	Realizacja/Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu/realizacji zadania	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji
1. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie	1) Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Zagnańsk.	<ul style="list-style-type: none"> - rejestrowanie przypadków przemocy domowej, - sporządzanie rocznego raportu dot. zjawiska przemocy w rodzinie i odnotowanych przypadków, - wypracowanie wspólnej metodologii zbierania danych dot. zjawiska przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba odnotowanych, przypadków, - roczny raport, - procedura gromadzenia danych. 	Wszyscy realizatorzy Programu	2011-2020 (1 raz na pół roku)
	2) Uwrażliwienie społeczności lokalnej wobec problematyki przemocy w rodzinie i upowszechnianie informacji na temat : <ul style="list-style-type: none"> · zjawiska przemocy domowej, · możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, · ochrony przed przemocą domową, 	<ul style="list-style-type: none"> - zamieszczanie informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy, GOPS, szkół, - publikacja artykułów w lokalnej prasie, - organizacja konferencji na szczeblu lokalnym, - współudział w debatach społecznych, - organizacja debat z udziałem dzieci i młodzieży szkolnej, - popularyzacja założeń tworzonych systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba instytucji zamieszczających na stronach internetowych wpisy dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba i rodzaj mediów zaangażowanych w edukację publiczną, - liczba artykułów prasowych, - liczba konferencji i seminariów lokalnych, - liczba uczestników konferencji i seminariów lokalnych, - liczba przeprowadzonych debat na szczeblu lokalnym, - liczba uczestników debat, - liczba instytucji i organizacji pozarządowych biorących 	GOPS Zespół Interdyscyplinarny GKRPA Jednostki samorządu Szkoły	2011-2020

	<p>3) Realizacja kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagujących konstruktywne formy współżycia w rodzinie.</p>	<p>Przemocy w Rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie lokalnych kampanii społecznych kierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc, - współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmianę świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie, - udział w kampaniach o zasięgu ponadlokalnym. 	<p>udział w debatach lokalnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - społeczna świadomość problemu przemocy w rodzinie, - znajomość systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - liczba partnerów pozyskanych do współpracy w ramach kampanii, - rodzaj i liczba programów zrealizowanych w ramach kampanii, - liczba programów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - rodzaj i liczba materiałów informacyjnych upowszechnionych w ramach kampanii, - liczba kampanii o zasięgu ponadlokalnym, - świadomość problemu przemocy w rodzinie, - motywacja do udziału w konstruktywnych formach życia rodzinnego, - rodzaj i liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych, - rodzaj i liczba miejsc, w których rozpowszechniano materiały, - wiedza dotycząca treści przekazanych w ulotkach i materiałach informacyjnych. 	<p>GOPS Biblioteki GOKSiT Organizacje pozarządowe Jednostki samorządowe</p>	<p>2011 – 2020 (min. raz w roku)</p>
<p>4) Prowadzenie akcji informacyjnych kierowanych do różnych grup odbiorców i środowisk na temat zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów jej przeciwdziałania oraz możliwości uzyskania pomocy na terenie gminy Zagnańsk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpropagowanie materiałów informacyjnych tj. ulotek, informatorów, poradników i rozpowszechnienie ich w miejscach użyteczności publicznej, 	<p>udział w debatach lokalnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - społeczna świadomość problemu przemocy w rodzinie, - znajomość systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - liczba partnerów pozyskanych do współpracy w ramach kampanii, - rodzaj i liczba programów zrealizowanych w ramach kampanii, - liczba programów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - rodzaj i liczba materiałów informacyjnych upowszechnionych w ramach kampanii, - liczba kampanii o zasięgu ponadlokalnym, - świadomość problemu przemocy w rodzinie, - motywacja do udziału w konstruktywnych formach życia rodzinnego, - rodzaj i liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych, - rodzaj i liczba miejsc, w których rozpowszechniano materiały, - wiedza dotycząca treści przekazanych w ulotkach i materiałach informacyjnych. 	<p>GOPS Zagnańsk Biblioteki GOKSiT Szkoły organizacje pozarządowe jednostki samorządowe</p>	<p>2011- 2020 (min. raz w roku)</p>	

<p>2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych.</p>	<p>1) Badanie skuteczności programów profilaktycznych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.</p>	<p>- przegląd szkół, w których realizowane są programy profilaktyczne, - opracowanie wykazu programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej.</p>	<p>- rodzaj i liczba instytucji i organizacji realizujących ofertę profilaktyczną, - wykaz programów profilaktycznych, - liczba programów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - rodzaj i liczba odbiorców programu, - ilość i jakość wymiernych rezultatów zgodnych z celami ewaluowanych przedsięwzięć, - efektywność ekonomiczna ewaluowanych przedsięwzięć.</p>	<p>Szkoły, GKRPA, GOPS Placówki wsparcia dziennego</p>	<p>2011 – 2020 (min. raz w roku)</p>
<p>2) Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży, opiekunów, nauczycieli oraz placówek wsparcia dziennego dot. m.in.: · konstruktywnej komunikacji interpersonalnej, · wychowania bez przemocy, · modyfikowania agresywnych zachowań, · mediacji i umiejętności nieagresywnego rozwiązywania konfliktów, · umiejętności wychowawczych.</p>	<p>- realizacja programów psychoedukacyjnych, adresowanych do różnych grup odbiorców.</p>	<p>- liczba zrealizowanych programów, skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - liczba uczestników poszczególnych programów, - wiedza i umiejętności uczestników programów. Szkoły</p>	<p>- liczba zrealizowanych programów, skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - liczba uczestników poszczególnych programów, - wiedza i umiejętności uczestników programów. Szkoły</p>	<p>Policja organizacje pozarządowe</p>	<p>2011-2020 (min. raz w półroczu)</p>
<p>3) Wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy w rodzinie bądź zagrożenie wystąpieniem przemocy.</p>	<p>- rozpoznawanie i reagowanie na sygnały występowania przemocy w rodzinie - podejmowanie działań interwencyjnych.</p>	<p>- liczba osób przeszkolonych w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, których pracownicy zostali</p>	<p>- liczba osób przeszkolonych w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, których pracownicy zostali</p>	<p>Służba Zdrowia GKRPA Policja organizacje pozarządowe</p>	<p>2011-2020</p>

<p>3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie.</p>	<p>1) Szkolenie grup zawodowych realizujących zadania tworzonego systemu przeciwdziałania przemoc w rodzinie.</p>	<p>- szkolenie specjalistyczne dla osób przeprowadzających interwencje, - szkolenie specjalistów pracujących z osobami doświadczającymi przemoc domowej, - szkolenie grup zawodowych pracujących z rodziną, w tym pracowników szkół, - szkolenie członków lokalnego zespołu interdyscyplinarnego</p>	<p>przeszkoleni w ww. zakresie, - liczba zgłoszonych przypadków, - liczba przypadków, w których podjęto działania interwencyjne. - liczba uczestników szkoleń, w podziale na grupy zawodowe, - rodzaj i liczba szkoleń, - monitorowanie i ewaluacja szkoleń.</p>	<p>GOPS Zespół Interdyscyplinarny GKRPA Szkoły Policja, organizacje pozarządowe</p>	<p>2011-2020 (wg potrzeb)</p>
<p>4. Dostosowanie zasobów istniejących na terenie gminy Zagnańsk do systemu przeciwdziałania przemoc w rodzinie</p>	<p>1) Przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz alokacja zasobów w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie na terenie Wielka Wieś.</p>	<p>- badanie potrzeb w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie na terenie gminy, - ocena istniejących zasobów w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, - modyfikacja istniejących zasobów stosownie do potrzeb, - opracowanie mapy placówek świadczących pomoc wraz z ofertą programową.</p>	<p>- liczba pracowników uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych. - wykaz zasobów gminy, - wyniki raportu dotyczące oceny potrzeb w gminie i rekomendacje do rozwoju, - stworzenie mapy placówek (lokalnych i poza lokalnych) świadczących pomoc osobom doświadczającym przemoc.</p>	<p>GOPS GKRPA Zespół Interdyscyplinarny</p>	<p>2011-2020</p>
<p>4. Dostosowanie zasobów istniejących na terenie gminy Zagnańsk do systemu przeciwdziałania przemoc w rodzinie</p>	<p>1) Przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz alokacja zasobów w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie na terenie Wielka Wieś.</p>	<p>- badanie potrzeb w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie na terenie gminy, - ocena istniejących zasobów w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, - modyfikacja istniejących zasobów stosownie do potrzeb, - opracowanie mapy placówek świadczących pomoc wraz z ofertą programową.</p>	<p>- wykaz zasobów gminy, - wyniki raportu dotyczące oceny potrzeb w gminie i rekomendacje do rozwoju, - stworzenie mapy placówek (lokalnych i poza lokalnych) świadczących pomoc osobom doświadczającym przemoc.</p>	<p>GOPS GKRPA Policja Szkoły</p>	<p>2011-2020 (min. raz w roku)</p>

	2) Pozyskiwanie środków oraz uruchomienie nowych programów, zgodnie z istniejącymi potrzebami.	<ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie i realizowanie programów dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występuje przemoc domowa, - uruchamianie programów dla osób starszych doświadczających przemocy w rodzinie, - uruchomienie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj nowo uruchamianych programów, - liczba uczestników uruchamianych programów, - liczba programów włączonych do systemu, - liczba uruchomionych mieszkań chronionych, 	Urząd Gminy GOPS Organizacje pozarządowe	2011-2020
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc	1) Utworzenie Punktu Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie Punktu i udzielenie informacji, porad i konsultacji –psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, rodzinnych i socjalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - koordynacja prac zespołu interdyscyplinarnego - przeprowadzanie interwencji kryzysowej, - wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty”. 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba udzielonych porad specjalistycznych, - liczba podjętych interwencji kryzysowych. - liczba działań podjętych z użyciem procedury Niebieskiej Karty. 	GOPS	2011
	2) Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, pozostającym w środowisku zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie grup wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba prowadzonych grup wsparcia, oraz liczba uczestników, - ilość rodzin/osób objętych działaniem zespołu interdyscyplinarnego. 	GOPS GKRPA <i>Partnerzy:</i> Organizacje pozarządowe	2011-2020
	3) Inicjowanie i realizowanie programów psychoedukacyjnych oraz terapii, kierowanych do dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie oraz ich opiekunów.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie pomocy psychologicznej indywidualnej i grupowej dla dzieci i młodzieży, którzy są ofiarami przemocy domowej, - prowadzenie konsultacji 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba placówek realizujących programy psychoedukacyjne dla dzieci, - rodzaj udzielonej pomocy psychologicznej, liczba odbiorców, 	GOPS GKRPA <i>Partnerzy:</i> Organizacje pozarządowe	2011-2020

		<p>wychowawczych dla rodziców i opiekunów,</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców i opiekunów, - inicjowanie i prowadzenie grup socjoterapeutycznych, - organizowanie i finansowanie wyjazdów wakacyjnych z programem terapeutycznym, - prowadzenie programów dla rodziców i opiekunów stosujących przemoc wobec dzieci, - prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy lub kierowanie do udziału w programach zewnętrznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba konsultacji udzielonych rodzicom dzieci, które są ofiarami przemocy, - liczba utworzonych świetlic grup socjoterapeutycznych, - liczba dzieci uczęszczających do świetlic/grup socjoterapeutycznych, - liczba dzieci biorących udział w wyjazdach wakacyjnych, - liczba realizowanych programów, - liczba odbiorców programów, - liczba osób, które ukończyły program. - liczba i wykaz miejsc, w których realizowane są programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 	<p>GOPS Punkt informacyjny</p>	<p>2011- 2020</p>
	<p>4) Realizowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa socjalnego, - realizowanie warsztatów aktywizacji zawodowej, - prowadzenie mieszkań chronionych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba warsztatów aktywizacji zawodowej, - liczba uczestników warsztatów i osób, które podjęły pracę, - liczba osób przebywających w mieszkaniach chronionych, 	<p>GOPS Punkt informacji, Wsparcia i Pomocy dla Ofiar Przemocy</p>	<p>2011- 2020</p>
<p>6. Zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zagnańsk</p>	<p>1) Prowadzenie działalności interdyscyplinarnego zespołu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie regulaminu działania zespołu, - zintegrowanie działań instytucji lokalnych, - dokonanie podziału ról i zadań, - wspólne wypracowanie strategii pomocy rodzinie uwikłanej w przemoc, - organizowanie spotkań zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przedstawicieli instytucji i służb wchodzących w skład zespołu, - liczba spotkań zespołu, - liczba Niebieskich Kart, - liczba i charakter wypracowanych rozwiązań. 	<p>GOPS GKRPA Szkoły Policja Kuratorzy sądowi Służba Zdrowia</p>	<p>2011 – powołanie 2011- 2020</p>

	<p>2) Tworzenie interdyscyplinarnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zagnańsk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyłonienie partnerów, - organizowanie spotkań i konsultacji o charakterze informacyjno-edukacyjnym (w tym debat), - inicjowanie wspólnych przedsięwzięć. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykaz partnerów, - rodzaj i liczba spotkań, debat, seminariów, - liczba osób/institucji uczestniczących w tych spotkaniach, - rodzaj zainicjowanych wspólnych przedsięwzięć. 	<p>GOPS GKRPA Szkoły i przedszkola Policja Kuratorzy sądowi Służba Zdrowia Organizacje pozarządowe</p>	<p>2011- 2020</p>
	<p>3) Współpraca instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych oraz koordynacja działań podejmowanych w ramach tworzonego systemu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koordynowanie działań w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - wypracowanie współpracy służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. - liczba i rodzaj placówek działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj placówek działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 	<p>GOPS</p>	<p>2011- 2020</p>

4.4. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej gminy Zagnańsk o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie zaangażowania się społeczności lokalnej w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz pomagających ofiarom przemocy.
5. Zbudowanie na terenie gminy Zagnańsk spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy domowej.

4.5. Monitoring realizacji Programu

Monitorowanie Programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagnańsku, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji.

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji wszystkich celów, ujętych w harmonogramie, a wskaźniki osiągnięcia zamierzonych celów Programu na lata 2011 – 2020 będą mierzone systematycznie w okresach rocznych.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Radzie Gminy Zagnańsk.

Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie działań korygujących.

4.6. Środki na realizację Programu

Realizacja działań ujętych w celach szczegółowych programu, w przypadku jednostek gminnych, w znacznej części będzie uzależniona od wielkości środków finansowych zaplanowanych w corocznych budżetach. Zadania Programu zlecone organizacjom pozarządowym, będą uwarunkowane wielkością środków finansowych przewidzianych rokrocznie w budżecie gminy i samorządu województwa oraz własną kondycją finansową tych organizacji.

Istnieje również możliwość pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na niektóre działania określone w programie, ponadto z dotacji z budżetu państwa oraz uzyskanych grantów z innych źródeł.